Cyngor Cymuned Cwm Cadnant Community Council

BIODIVERSITY STRATEGY & ACTION PLAN 2024-27

VISION

“To ensure that the biodiversity of Cwm Cadnant is actively maintained and enhanced through responsible management of land and the general environment of the Community”.

LEGAL FRAMEWORK

Under Section 6 of the Environment Wales Act, , Cwm Cadnant Community Council (as a Welsh Public Body) “*has a requirement to maintain and enhance biodiversity in the exercise of functions, and in so doing promote the resilience of ecosystems, so far as consistent with the proper exercise of those functions.*”

The duty to maintain and enhance biodiversity follows the Nature Recovery Action Plan for Wales (NRAP) guidance. The key elements of the plan include.

- Safeguarding special sites and species
- Restoring and creating habitats
- Tackling key pressures, such as pollution and invasive non-native species
- Using and collecting biodiversity evidence

BACKGROUND

Cwm Cadnant is fortunate is being located within an outstanding area of Ynys Môn, recognised by being partially within the Anglesey AONB and crossed by the Wales & Anglesey Coastal footpaths. Within the Community area, Cadnant Dingle is designated as Site of Special Scientific Interest (SSSI) for its woodland features, and the Menai Strait is classified as a Special Area of Conservation (SAC) for its marine interest.

Cyttir Mawr, a registered common, is designated as a Local Nature Reserve (LNR).

Outside these “jewels in the crown” the landscape of small fields, native hedgerows, and areas of broadleaved woodland, provide valuable connections between these key areas. In the settlements of Llandegfan and Llansadwrn gardens, paddocks, playing fields, churchyards and public open spaces provide other areas where wildlife can and does flourish. The verges and hedgerows of the local lanes are also important. Scattered amongst this patchwork there are areas of semi-natural grassland, open water and marshy ground which contribute to the network of wildlife habitats.

DEVELOPMENT & PLANNING

Over the last 70 years there has been a rapid loss of wildlife habitat and species, caused by intensive agriculture and insensitive development.

We now have an urgent need to reverse this loss, ensuring that future development creates biodiversity gain and that our existing natural resources are managed in new and imaginative ways.

Reflecting ongoing revision of the Welsh Government’s planning and land management policies, reflecting the WG Environment Act and Well-being and Future Generations Act, all new developments within the Community Council area should demonstrate that they will lead to biodiversity gain. New Public Open Space must be designed to function as realistic wildlife habitat as well as providing traditional use for recreation and relaxation.

WORK PLAN

New or existing biodiversity projects, require manpower (often voluntary) and adequate financial resources to achieve positive outcomes.

Possible financial resources may include:

- Local authority rates precepts
- Local authority grants
- Welsh Government grants
- Natural Resources Wales grants
- Heritage Lottery Funds
- Local Charitable foundations
- Private donations/ local fund-raising initiatives
- Personal work undertaken on private land.

Some possible and on-going projects which would ensure biodiversity gain in the Cwm Cadnant Area include:

- Cyttir Mawr LNR habitat & access work
- Development and maintenance of wildlife areas within Ysgol Llandegfan playing fields
- Development and maintenance of wildlife areas within St Tegfan's churchyard
- Roadside verge grassland management & re-seeding
- Positive habitat management adjacent to Cylch Llandegfan and Wales Coastal footpath network
- Management of wetland, semi-natural grassland, and open water bodies within the community for the benefit of wildlife

PARTNERS & WAY FORWARD

It is recognised that none of these aspirations can be achieved without an active partnership of a wide group of organisations and individuals within the Community.

The key individuals include:

- Cwm Cadnant Community Council
- Cyngor Sir Ynys Mon
- Menter Môn
- Grŵp Natur Seriol
- Seriol Alliance
- St Tegfan's Church
- Capel Barachia
- Ysgol Llandegfan
- Local Farmers & landowners
- Individual householders
- Visitors to the community
- North Wales Wildlife Trust

If this Biodiversity Strategy and Action Plan is going to succeed it is essential that all sectors of Cwm Cadnant are involved and are given opportunity to contribute and comment of these ideas.

Opportunities to explore joint working with other Community Councils within the Seriol Ward of Ynys Môn CC to share manpower and financial resources should be developed. The

achievements of the former Cwlwm Seiriol project needs be built on. It is anticipated that the creation of the newly created Grŵp Natur Seriol will maintain this momentum, with hopefully wide public support across the Seiriol Ward of Ynys Môn CC.

PROPOSED WORK PLAN

	Date Agreed	Proposed action	Owner	Expected Outcome
1.		Communicate with residents ways in which we can work as a community to enhance biodiversity and natural habitats.	Community Council	Produce online newsletter/ updated Community Council website with information on biodiversity in the village. Gauge public perception and explain possible solutions. Convene public meeting(s) where the draft strategy is launched. Seek ideas. Display possible projects in map form
2.		Cyttir Llandegfan Habitat and Access Work	Grŵp Natur Seiriol/ local volunteers/ YMCC AONB team/Seiriol Alliance	Continue with on-going work. Plan for on-going continuity following end of Cwlwm Seiriol project funding
3.		Engage with Ysgol Llandegfan on ecological and biodiversity projects.	Ysgol Llandegfan/Community Council /volunteers	To enhance the work to educate children and enhance biodiversity on school premises. Build on work done with school garden and existing nature area.
4.		Investigate funding and support available from Ynys Môn CC and Welsh Government (and other sources) for funding future initiatives.	Community Council	To fully fund a program of activities to support the enhancement of biodiversity in the area.

5.		Acquire biological records from Cofnod (Local Environmental Record Centre) regarding the key species and habitats within the Cwm Cadnant	Community Council/ Cofnod	To understand the current biodiversity situation. Guide future decisions and projects
6.		Organize a “Bioblitz” within key areas in the Cwm Cadnant	Community Council /Cofnod/BSBI/local residents	To gather additional information regarding the total biodiversity value of areas under consideration for enhancement Opportunity for residents to contribute to a “citizen science” project
7.		Develop and maintain Cylch Llandegfan footpath network, increasing coverage and exploring habitat enhancement alongside the route. Work in conjunction with Wales & Anglesey Coastal Path projects	Community Council/Ynys Môn CC/WG/NRW/local landowners/volunteers	Good quality footpaths with easy access, crossing areas of high biodiversity value. Enhanced experience of well-being for users.
8.		Monitor future proposed planning applications to ensure the principles of Biodiversity Net Gain and WG planning policy are correctly applied. Respond to Ynys Mon CC as appropriate	Community Council	Ensure that Community Council respond in an appropriate manner with respect to Section 6 of the Environment Act (Wales)

9.		Review the use of herbicide by Ynys Mon CC within Cwm Cadnant	Community Council	Ensure that if herbicides are used the least environmentally damaging products are deployed and that other alternatives are considered without impinging footpath and road safety.
10.		Review timing of mowing of verges, hedge banks and public open spaces within Cwm Cadnant. Liaise with Ynys Mon CC. Highways	Community Council/Ynys Mon CC Highways	Ensure the species-richness of hedge banks and verges are not diminished by inappropriate mowing regimes. Ensure verges are not damaged by vehicular access.
11.		Investigate opportunities for creating sustainable wildlife habitat in public open spaces, school playing fields and cemeteries, without compromising public enjoyment and safety.	Community Council/Ysgol Llandegfan/St Tegfan's/Capel Barachia	To benefit the overall biodiversity of Cwm Cadnant in easily accessible areas. Contribute to environmental education of local children and well-being of residents.
12.		Environmentally sensitive street lighting	Community Council	To ensure that bat friendly lighting is in place throughout the village.
13.		Work with environmental groups, schools and clubs to provide bat and bug hotels, and bird boxes throughout the village	Community Council/ Ynys Mon AONB/Local groups	To increase the numbers of bat/bug/bird habitats within the village, increasing populations of insects and birds.
14.		Review the critical bird populations within the village (with expert assistance) and implement positive management of habitats	Community Council/Cofnod/RSPB/NWWT/NRW	Provision of nest boxes. Positive habitat management and advice.

15.		Investigate acquisition of species rich grassland and wet heath adjacent to Cyttir Mawr to enhance the conservation of this area	Community Council/ Menter Mon/Local landowner/Grant-giving bodies	The area in question is of high wildlife value, is suffering from drastic under-grazing.
16.		Welsh Coastal Footpath - Lon Ganol, between Siop Llandeg and Allt Bryn Mel has scope for enhancing the beauty of that stretch of the coastal footpath, still allowing access to the benches and the views.	Ynys Mon CC Highways/Community Council	Benefit for both local residents and visitors/ coastal path walkers.

Michael J Willis MSc CEcol FCIEEM CBiol MRSB FLS
September 2024.

STRATEGAETH BIOAMRYWIAETH A CHYNLLUN GWEITHREDU 2024-27

GWELEDIGAETH

“Sicrhau bod Cynllun Bioamrywiaeth Cwm Cadnant yn cael ei chynnal a’i gwella’n weithredol trwy rheolaeth gyfrifol o dir ac amgylchedd cyffredinol y Gymuned”.

FFRAMWAITH CYFREITHIOL
O dan Adran 6 o Ddeddf Amgylchedd Cymru, mae gan Gyngor Cymuned Cwm Cadnant (fel Corff Cyhoeddus Cymreig) “ofyniad i gynnal a gwella bioamrywiaeth wrth arfer swyddogaethau, a thrwy wneud hynny, hybu cydnerthedd ecosystemau, i’r graddau y mae’n gyson ag arfer y swyddogaethau hynny’n briodol.”

Mae'r ddyletswydd i gynnal a gwella bioamrywiaeth yn dilyn canllawiau Cynllun Gweithredu Adfer Natur Cymru (NRAP). Mae elfennau allweddol y cynllun yn cynnwys.

- Diogelu safleoedd a rhywogaethau arbennig
- Adfer a chreu cynefinoedd
- Mynd i'r afael â phwysau allweddol, megis llygredd a rhywogaethau anfrodorol ymledol
- Defnyddio a chasglu tystiolaeth bioamrywiaeth

CEFNDIR
Mae Cwm Cadnant yn ffodus yn cael ei leoli o fewn ardal eithriadol o Ynys Môn, a gydnabyddir gan ei fod yn rhannol o fewn AHNE Ynys Môn ac yn cael ei groesi gan lwybrau troed Arfordir Cymru a Môn. O fewn yr ardal gymunedol, mae Dingle Cadnant wedi'i ddynodi'n Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA) oherwydd ei nodweddion coetir, ac mae Glannau’r Fenai wedi'i dosbarthu fel Ardal Cadwraeth Arbennig (ACA) oherwydd ei diddordeb morol.

Mae Cyttir Mawr, comin cofrestredig, wedi'i ddynodi'n Warchodfa Natur Leol (GNL).

Y tu allan i’r “tlysau yn y goron” hyn mae tirwedd caeau bach, gwrychoedd brodorol, ac ardaloedd o goetir llydanddail, yn darparu cysylltiadau gwerthfawr rhwng yr ardaloedd allweddol hyn.

Yn aneddiadau Llandegfan a Llansadwrn mae gerddi, padogau, caeau chwarae, mynwentydd a mannau agored cyhoeddus yn darparu mannau eraill lle gall ac y mae bywyd gwyllt yn ffynnu. Mae ymylon a gwrychoedd y lonydd lleol hefyd yn bwysig. Wedi'u gwasgaru ymhlith y clytwaith yma mae ardaloedd o laswelltir lled-naturiol, dŵr agored a thir corsiog sy'n cyfrannu at y rhwydwaith o gynefinoedd bywyd gwyllt.

DATBLYGU A CHYNLLUNIO

Dros y 70 mlynedd diwethaf bu colled cyflym mewn cynefinoedd a rhywogaethau bywyd gwyllt, a achoswyd gan amaethyddiaeth ddwys a datblygiad ansensitif.

Mae arnom angen dybryd yn awr i wrthdroi'r golled hon, gan sicrhau bod datblygu yn y dyfodol yn creu manteision bioamrywiaeth a bod ein hadnoddau naturiol presennol yn cael eu rheoli mewn ffyrdd newydd a llawn dychymyg.

Gan adlewyrchu adolygiad parhaus o bolisïau cynllunio a rheoli tir Llywodraeth Cymru, gan adlewyrchu Deddf yr Amgylchedd a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol Llywodraeth Cymru, dylai pob datblygiad newydd yn ardal y Cyngor Cymuned ddangos y byddant yn arwain at fudd bioamrywiaeth. Rhaid dylunio Man Agored Cyhoeddus newydd i weithredu fel cynefin bywyd gwyllt realistig yn ogystal â darparu defnydd traddodiadol ar gyfer hamdden ac ymlacio.

CYNLLUN GWAITH

Mae angen gweithlu (gwirfoddol yn aml) ac adnoddau ariannol digonol ar gyfer prosiectau bioamrywiaeth newydd neu bresennol i gyflawni canlyniadau cadarnhaol. Gall adnoddau ariannol posibl gynnwys:

- Praeseptau ardrethi awdurdodau lleol
- Grantiau awdurdodau lleol
- Grantiau Llywodraeth Cymru
- Grantiau Cyfoeth Naturiol Cymru
- Cronfeydd Treftadaeth y Loteri
- Sefydliadau Elusennol Lleol
- Rhoddion preifat/mentrau codi arian lleol
- Gwaith personol a wneir ar dir preifat.

Mae rhai prosiectau posibl a pharhaus a fyddai'n sicrhau budd bioamrywiaeth yn Ardal Cwm Cadnant yn cynnwys:

- Gwaith cynefin a mynediad Gwarchodfa Natur Leol Cyttir Mawr
- Datblygu a chynnal ardaloedd bywyd gwyllt o fewn caeau chwarae Ysgol Llandegfan
- Datblygu a chynnal ardaloedd bywyd gwyllt ym mynwent eglwys Sant Tegfan

- Rheoli ac ail-hadu glaswelltir ymylon ffyrdd
- Rheolaeth gadarnhaol ar gynefin ger Cylch Llandegfan a rhwydwaith llwybrau arfordirol Cymru
- Rheoli gwlyptir, glaswelltir lled-naturiol, a chyrff dŵr agored yn y gymuned er budd bywyd gwyllt

PARTNERIAID & FFORDD YMLAEN

Cydnabyddir na ellir cyflawni unrhyw un o'r dyheadau hyn heb bartneriaeth weithredol o grŵp eang o sefydliadau ac unigolion o fewn y Gymuned. Mae'r unigolion allweddol yn cynnwys:

- Cyngor Cymuned Cwm Cadnant
- Cyngor Sir Ynys Môn
- Menter Môn
- Grŵp Natur Seriol
- Cynghrair Seriol
- Eglwys Sant Tegfan
- Capel Barachia
- Ysgol Llandegfan
- Ffermwyr a thirfeddianwyr lleol
- Deiliaid tai unigol
- Ymwelwyr â'r gymuned
- Ymddiriedolaeth Natur Gogledd Cymru

Os yw'r Strategaeth Bioamrywiaeth a'r Cynllun Gweithredu yma am lwyddo mae'n hanfodol bod pob sector o Gwm Cadnant yn cymryd rhan ac yn cael cyfle i gyfrannu a rhoi sylwadau ar y syniadau hyn.

Dylid datblygu cyfleoedd i archwilio cydweithio gyda Chynghorau Cymuned eraill o fewn Ward Seiriol Cyngor Sir Ynys Môn i rannu gweithlu ac adnoddau ariannol. Mae angen adeiladu ar gyflawniadau cyn brosiect Cwlwm Seriol. Rhagwelir y bydd creu Grŵp Natur Seriol newydd yn cynnal y momentwm yma, gyda chefnogaeth gyhoeddus eang gobeithio ar draws Ward Seiriol Cyngor Sir Ynys Môn.

	Dyddiad Cytunwyd	Camau Arfaethedig	Perchennog	Canlyniad Disgwyliedig
1		Cyfathrebu gyda thrigolion ynghylch a ffyrdd y gallwn weithio fel cymuned i wella bioamrywiaeth a chynefinoedd naturiol	Cyngor Cymuned	Cynhyrchu cylchlythyr ar-lein/gwefan Cyngor Cymuned wedi'i ddiweddaru gyda gwybodaeth am fioamrywiaeth yn y pentref. Mesur canfyddiad y cyhoedd ac egluro atebion posibl. Cynnull cyfarfod(ydd) cyhoeddus lle caiff y strategaeth ddrafft ei lansio. Chwilio am syniadau. Arddangos prosiectau posibl ar ffurf map.
2		Gwaith Cynefin a Mynediad Cyttir Llandegfan	Grŵp Natur Seiriol / gwirfoddolwyr lleol / tîm AHNE YMCC / Cynghrair Seiriol	Parhau gyda'r gwaith parhaus. Cynllunio ar gyfer dilyniant parhaus yn dilyn diwedd cyllid prosiect Cwlwm Seiriol
3		Ymgysylltu ag Ysgol Llandegfan ar brosiectau ecolegol a bioamrywiaeth.	Ysgol Llandegfan/Cyngor Cymuned/gwirfoddolwyr	Gwella'r gwaith i addysgu'r plant a gwella bioamrywiaeth ar dir ysgolion. Adeiladu ar waith a wnaed gyda gardd yr ysgol a'r ardal natur bresennol.
4		Ymchwilio i'r cyllid a'r cymorth sydd ar gael gan Gyngor Sir Ynys Môn a Llywodraeth Cymru (a ffynonellau eraill) i ariannu mentrau yn y dyfodol.	Cyngor Cymuned	Ariannu'n llawn rhaglen o weithgareddau i gefnogi gwella bioamrywiaeth yn yr ardal.
5		Caffael cofnodion biolegol gan Cofnod (Canolfan Cofnodion	Cyngor Cymuned/ Cofnod	Deall y sefyllfa bresennol o rhan bioamrywiaeth. Arwain penderfyniadau a

		Amgylcheddol Lleol) ynghylch y rhywogaethau a'r cynefinoedd allweddol o fewn Cwm Cadnant.		phrosiectau yn y dyfodol
6		Trefnu “Bioblitz” o fewn ardaloedd allweddol yng Nghyngor Cymuned Cwm Cadnant	Cyngor Cymuned / Cofnod / BSBI / Trigolion Lleol	Casglu gwybodaeth ychwanegol am gyfanswm gwerth bioamrywiaeth yr ardaloedd sy'n cael eu hystyried ar gyfer eu gwella Cyfle i drigolion gyfrannu at brosiect “gwyddoniaeth dinasyddion”.
7		Datblygu a chynnal rhwydwaith llwybrau troed Cylch Llandegfan, gan gynyddu cwmpas ac archwilio gwella cynefinoedd ar hyd y llwybr. Gweithio ar y cyd â phrosiectau Llwybr Arfordirol Cymru ac Ynys Môn	Cyngor Cymuned/Cyngor Sir Ynys Môn/Senedd/CNC/ Tirfeddianwyr/gwirfoddolwyr lleol	Llwybrau troed o ansawdd da gyda mynediad hawdd, yn croesi ardaloedd o werth bioamrywiaeth uchel. Profiad gwell o les i ddefnyddwyr.
8		Monitro ceisiadau cynllunio arfaethedig yn y dyfodol i sicrhau bod egwyddorion Enillion Net Bioamrywiaeth a pholisi cynllunio LlC yn cael eu	Cyngor Cymuned	Sicrhau bod Cyngor Cymuned yn ymateb mewn modd priodol mewn perthynas ag Adran 6 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru).

		cymhwyso'n gywir. Ymateb i Gyngor Sir Ynys Môn fel y bo'n briodol		
9		Adolygu'r defnydd o chwynladdwr gan Gyngor Cymuned Ynys Môn yng Nghyngor Cymuned Cwm Cadnant	Cyngor Cymuned	Sicrhau os defnyddir chwynladdwyr bod y cynhyrchion sy'n niweidio'r amgylchedd lleiaf yn cael eu defnyddio a bod dewisiadau eraill yn cael eu hystyried heb amharu ar lwybrau troed a diogelwch ffyrdd.
10		Adolygu amseriad torri gwair ymylon, cloddiau a mannau agored cyhoeddus yng Nghwm Cadnant. Cysylltu â Adran Priffyrdd Cyngor Sir Ynys Môn.	Cyngor Cymuned/Cyngor Sir Ynys Môn.	Sicrhau nad yw cyfoeth rhywogaethau cloddiau ac ymylon yn cael ei leihau gan drefniadau torri gwair amhriodol. Sicrhau nad yw ymylon yn cael eu difrodi gan fynediad cerbydau.
11		Ymchwilio i gyfleoedd ar gyfer creu cynefinoedd bywyd gwyllt cynaliadwy mewn mannau agored cyhoeddus, caeau chwarae ysgolion a mynwentydd, heb beryglu mwynhad a diogelwch y cyhoedd	Cyngor Cymuned/Ysgol Llandegfan/Sant Tegfan/Capel Barachia.	Bod o fudd i fioamrywiaeth gyffredinol Cwm Cadnant mewn ardaloedd hygyrch. Cyfrannu at addysg amgylcheddol plant lleol a lles trigolion.
12		Goleuadau stryd amgylcheddol sensitif	Cyngor Cymuned	Sicrhau bod goleuadau sy'n gyfeillgar i ystlumod yn eu lle ledled y pentref.

13		Gweithio gyda grwpiau amgylcheddol, ysgolion a chlybiau i ddarparu gwestai ystlumod a chwilod, a blychau adar ledled y pentref	Cyngor Cymuned/ AHNE Ynys Môn/Grwpiau lleol	Cynyddu niferoedd y cynefinoedd ystlumod/bygiau/adar yn y pentref, gan gynyddu poblogaethau trychfilod ac adar.
14		Adolygu'r poblogaethau adar hanfodol yn y pentref (gyda chymorth arbenigol) a gweithredu rheolaeth gadarnhaol ar gynefinoedd.	Cyngor Cymuned/Cofnod/RSPB/NWWT/CNC	Darparu blychau nythu. Rheoli cynefinoedd a chyngor cadarnhaol.
15		Ymchwilio i gaffael glaswelltir llawn rhywogaethau a rhostir gwlyb gerllaw Cyttir Mawr i wella cadwraeth yr ardal.	Cyngor Cymuned/ Menter Môn/Perchennog tir lleol/Cyrff sy'n rhoi grantiau	Mae'r ardal dan sylw yn werthfawr iawn o ran bywyd gwyllt, yn dioddef o dan-bori difrifol.
16		**Llwybr Arfordir Cymru** - mae gan Lôn Ganol, rhwng Siop Llandeg ac Allt Bryn Mel le i wella harddwch y rhan honno o'r llwybr arfordirol, gan barhau i ganiatáu mynediad i'r meinciau a'r golygfeydd.	Cyngor Sir Ynys Môn Priffyrdd/Cyngor Cymuned	Fuddiant i drigolion lleol ac ymwelwyr/ cerddwyr llwybr arfordirol.